

NOUVI
ZÁKON
ALI
TESTAMENTOM
GOSZPODNA NASEGA
JEZUSA KRISZTUSA

**250-LETNICA KÜZMIČEVEGA
NOUVEGA ZÁKONA**

Zbornik povzetkov

250-LETNICA KÜZMIČEVEGA NOUVEGA ZÁKONA

Zbornik povzetkov

Mednarodni simpozij
250-letnica Küzmičevega Nouvega zákona
Zbornik povzetkov
Murska Sobota, 28. oktober 2021

Organizatorja:

Evangeličanska Cerkev AV v Republiki Sloveniji
Zavod Primoža Trubarja Murska Sobota

Organizacijski in programski odbor simpozija:

Marko Jesenšek, Leon Novak, Klaudija Sedar

Izdajatelj:

Zavod Primoža Trubarja Murska Sobota

Zanj odgovarja:

Klaudija Sedar

Uredila:

Klaudija Sedar

Tisk:

Tiskarna aiP Praprotnik d. o. o.

Naklada:

100 izvodov

CIP- Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

27-246"17"(082)
811.163.6'282(497.411)"17"(082)

250-letnica Küzmičevega Nouvega zákona (simpozij) (2021 ; Murska Sobota)
250-letnica Küzmičevega Nouvega zákona : zbornik povzetkov : [Murska Sobota, 28. oktober 2021 : mednarodni simpozij] / [organizatorja Evangeličanska Cerkev AV v Republiki Sloveniji [in] Zavod Primoža Trubarja Murska Sobota ; uredila Klaudija Sedar].- Murska Sobota : Zavod Primoža Trubarja, 2021

ISBN 978-961-95171-2-3
COBISS.SI-ID 82099715

250-LETNICA KÜZMIČEVEGA NOUVEGA ZÁKONA

Zbornik povzetkov

Uredila
Klaudija Sedar

Murska Sobota, 28. oktober 2021

PROGRAM SIMPOZIJA

Četrtek, 28. oktober 2021

Evangelikianski center Murska Sobota, Slovenska ulica 17,
9000 Murska Sobota

14.00-14.15 Otvoritev simpozija in pozdravni nagovori

14.15-15.30 Küzmičev Nouvi zákon skozi čas

Vincenc Rajšp: *Luthrov prevod Svetega pisma*

Franci Just: *Najstarejši zapis o Nouvem zákonu, prekmurskih Slovencih in njihovem jeziku*

Alojz Jembrih: *Je li Ivan Rupert Gusić poznavao Küzmičev Nouvi zákon?*

Martina Orožen: *Kopitarjevo »odkritje« Küzmičevega Nouvega zákona*

Hotimir Tivadar: *Slovenska prekmurska identiteta od Martjanske pesmarice, Temlina in Küzmičev do dr. Vilka Novaka in dr. Jožefa Smeja*

15.30-16.00 Odmor

16.00-17.15 Küzmičev Nouvi zákon danes in za jutri

Leon Novak: *Razmišljanje o poslanstvu Evangelikianske cerkve ob 250-letnici Küzmičevega prevoda Nove zaveze*

Marko Jesenšek: *Küzmičev Nouvi zákon kot norma in predpis prekmurskega knjižnega jezika*

Matjaž Črnivec: *Posodobitev Prekmurske Nove zaveze in Psalmov*

Rok Banko: *Pomenski odmiki pri posodabljanju Küzmičeve Nove zaveze z ozirom na oba izvirnika*

Klaudija Sedar: *Aktualnost in živost Nouvega zákona po 250 letih*

17.15-17.30 Razprava in zaključek simpozija

Küzmičev Nouvi zákon skozi čas

LUTHROV PREVOD SVETEGA PISMA

V 16. stoletju se je pojavilo veliko zanimanje za Sveto pismo. Dotlej je osrednjo uporabno Biblijo predstavljala Vulgata, latinski prevod sv. Hieronima. Do iznajdbe tiska so jo prepisovali, z iznajdbo tiska pa so sledile tiskane izdaje.

Prelomna je bila izdaja Nove zaveze Erazma Rotterdamskega leta 1516 grškega originala in latinskega prevoda. Leta 1517 je izdal škof v Toledu Francisco Jiménez de Cisneros celotno štirijezično Biblijo: v latinskem, grškem, hebrejskem in aramejskem jeziku.

Leta 1522 je Martin Luther prevedel Sveto pismo Nove zaveze, leta 1534 pa celotno Sveto pismo Stare zaveze. Luthrov prevod predstavlja, po prevodu Svetega pisma Hieronima v latinščino, prvo izredno delo prevoda v enega živih jezikov - nemščino. To sicer ni bil prvi prevod v nemščino, vendar si je pridobil mesto osrednjega zaradi odličnega jezika in vsakdanje rabe v evangeličanski cerkvi, posledično pa tudi zaradi prevodov v druge jezike. Luther je s svojim prevodom pripeljal do vrhunca proces krščanskega pojmovanja Svetega pisma Stare zaveze. Luthrov prevod Svetega pisma je imel posebno vrednost še zaradi tega, ker to ni bilo le njegovo osebno delo, temveč so sodelovali številni poznavalci svetopisemskih jezikov njegovega časa, eden najpomembnejših je bil Filip Melanchton.

Ključne besede: Martin Luther, Sveto pismo, prevodi

Franci Just

NAJSTAREJŠI ZAPIS O NOUVEM ZÁKONU, PREKMURSKIH SLOVENCIH IN NJIHOVEM JEZIKU

Leipziški časopis Allgemeiner litterarischer Anzeiger je 8. julija 1797 objavil članek gornjeljužiškega zgodovinarja in jezikoslovca Karla Gottloba von Antona *Nachricht von einem kleinen Slawischen Volke* (slov. Poročilo o majhnem slovanskem ljudstvu), ki doslej ni bil v literarnozgodovinskih in jezikoslovnih evidencah in je najstarejši strokovni zapis o Küzmičevem prevodu Nove zaveze, prekmurskih Slovincih in prekmurskem jeziku. Prispevek predstavlja vsebino Antonovega članka in razčlenjuje njegove navedbe o etnični pripadnosti prekmurskih Slovencev ter njihovem jeziku, v zaključku pa se posveča še avtorjevi bibliografski opombi, da Nouvi zákon ni bil natisnjen v Halleju, ampak najverjetneje v Šopronu. Jedro Antonovega članka so konstatacije, da prekmurski Slovenci v nasprotju s siceršnjim poimenovanjem Vandali zase uporabljajo etnonim Sloveni, da so etnična skupnost s svojim jezikom, ki se razlikuje od jezika drugih Slovanov na Madžarskem in ga imenujejo (staro)slovenski, da imajo v tem jeziku natisnjene knjige in da je v jeziku njihovih knjig sicer nekaj kajkavskih prvin, a jezikovne primerjave med Küzmičevim in Japelj-Kumerdejevim prevodom Nove zaveze navajajo k sklepu, da so etnično-jezikovno najbližji Slovincem na Kranjskem, Koroškem in Štajerskem.

Ključne besede: Števan Küzmič: Nouvi zákon, Karl Gottlob von Anton: Poročilo o majhnem slovanskem ljudstvu, prekmurski Slovenci, prekmurski jezik

Prof. Franci Just, Srednja poklicna in tehniška šola Murska Sobota, Šolsko naselje 12, SI 9000 Murska Sobota, franci.just@guest.arnes.si

JE LI IVAN RUPERT GUSIĆ POZNAVAO KÜZMIČEV *NOUVI ZÁKON*?

Budući da je Zagrebačkoj biskupiji do 1777. godine po jurisdikcijski pripadalo i Donje Prekmurje, razumljivo je da su se liturgijske knjige na kajkavskom književnom jeziku, tiskane u spomenutoj Biskupiji od 16. do 19. stoljeća koristile i u Prekmurju. Kao što je poznato, u Zagrebačkoj biskupiji nije bila tiskana cjelovita *Biblija* na kajkavskom književnom jeziku. Tek je u 19. stoljeću za tisak priređen Novi Zakon od Ivana Ruperta Gusićak i posvećen tadašnjem biskupu Maksimilijanu Vrhovcu. No to se izdanje nije nikada pojavilo u tiskanom obliku. Prvotisak te biblijske knjige pojavio se tek 2018/2019. U referatu se pokazuje, jeli je Ivan Rupert Gusić poznao Küzmičev *Novi zákon*?

Ključne riječi: Kajkavski Novi Zakon, Ivan Rupert Gusić, Štefan Küzmič, Novi zákon, liturgijske knjige.

KOPITARJEVO »ODKRITJE« KÜZMIČEVEGA NOUVEGA ZÁKONA

Kopitar je 13. februarja 1813 pisal z Dunaja Žigi Zoisu, da je dobil prevod Nouvega zákona »ogrskih Slovencev«: »Palkovitsch in Pressburg hat mir endlich einen 2ten *Nouvi zakon* der Ungr. Vinden aufgetrieben *sed nescio adhuc quo pretio*.« Šlo je za znamenito delo Števana Küzmiča, ki je Sveto pismo nove zaveze prevedel v prekmurščino neposredno iz stare grščine. Kopitar je jezik Nouvega zákona vključil v svoje jezikovne raziskave, saj je v prekmurskem »starem slovenskem jeziku« prepoznal jezikovno kontinuiteto Brižinskih spomenikov, ki jih je po ponovnem »odkritju« (Joseph Docen, 1806) intenzivno raziskoval tudi v luči panonske teorije o izvoru stare cerkvene slovanščine.

»Odkritje« *Nouvega zákona* leta 1813 je Kopitarju omogočilo soočenje »alpske« kranjščine in »panonske« prekmurščine, tako da je v tej dvojici prekmurščina ohranjala več arhaičnosti in tako omogočala bolj neposredno primerjavo z jezikom Brižinskih spomenikov in posredno tudi s staro cerkveno slovanščino. Kopitar se je pri tem opiral na prevode evangelijev. Kopitar je jezik *Nouvega zákona* priporočal kranjskim piscem kot »čist in arhaičen slovenski jezik«. Najprej mu je sledil Matevž Ravnikar, ki se je v *Zgodbah svetega pisma za mlade ljudi* (Pervi dél, 1815) navdušil nad participialnimi oblikami na -ši, ki jih je po Kopitarjevem priporočilu prevzel iz *Nouvega zákona*: »Tako govore in pišejo fhe sdaj kmalo unkraj Shtajerfkiga. Tako fo sadnizh fploh sazheli pífatí tudi po Korofhkim in po Shtajerfkim.«

Posebno zanimiva je tudi izraba futuralno modalnih oblik. Jezikovno gradivo v Novem zákonu dokazuje, da se je ta sistem razvil na podlagi svojkega izbora prvotnih, arhaičnih futuralno-modalnih možnosti. Kaže namreč skupne razvojne arhaične poteze z zahodnoslovanskim in deloma osrednjeslovanskim razvojem. Dovršeno dejanje v prihodnosti dosledno izraža z dovršnim sedanjikom, nedovršeno dejanje v prihodnosti pa izraža z opisno obliko bom + nedovršni del. na -l.

Empirični sedanjik je izražen predvsem v medialni obliki, prav tako trpniška oblika futura dovršnih glagolov. Pri nedovršnikih se pasivna oblika futura

ujema z osrednje slovensko, npr. Japljevo rabo. Glede na morfologizacijo dovršnega sedanjika v pomenu dovršnega futura pa je njegova tipična aoristovska vloga zgodovinskega sedanjika zelo omejena.

Ključne besede: Števan Küzmič, Nouvi zákon, Jernej Kopitar, diahronija, prekmurski jezik, futuralno-modalni sistem

Red. prof. dr. Martina Orožen, Šišenska cesta 2, SI 1000 Ljubljana, martina_orozen@t-2.net

SLOVENSKA PREKMURSKA IDENTITETA OD MARTJANSKE PES-MARICE, TEMLINA IN KÜZMIČEV DO DR. VILKA NOVAKA IN DR. JOŽEFA SMEJA

Prekmurska identiteta se danes povezuje predvsem s knjižno tradicijo, ki sega od prekmurskega knjižnega jezika (od F. Temlina naprej) do sodobnih ustvarjalcev prekmurske književnosti, ki ustvarjajo v slovenskem knjižnem jeziku pa tudi v prekmurskem jeziku (najvidnejši predstavnik Feri Lainšček). Pot do slovenske identitete avtohtonih slovanskih prebivalcev Prekmurja ni bila ne kratka ne preprosta – preko Martjanske pesmarice in ustvarjanja v prekmurskem knjižnem jeziku, ki je bil vzporedni knjižni sistem 17. in 18. stoletja, v 19. stoletju in prvi polovici 20. stoletja tudi publicistični jezik, do združitve Prekmurja 1919, ko je predvsem zaradi jezikovnega in diplomatskega znanja prekmurskih domoljubov postalo tudi v upravnem smislu del preostalega dela Slovenije. Za združitev s preostalim delom Slovenije je slovenski del Prekmurja žrtvoval svoj knjižnojezikovni kod. Ohranili pa smo svojo prekmursko zavest, utemeljeno na prekmurskem govoru, ki presega samo zasebni govorni položaj, mitološko pa tako ali tako ves čas razmišljamo o „Prekmurju republiki“, saj ima naša prekmurščina tako poseben zven in posebne izraze za izražanje stvarnosti. Prekmurski knjižni jezik (pisni in govorjeni) je (bil) jezikovna realnost, prekmurska slovenskost prav tako, kljub pogostemu nerazumevanju prekmurske stvarnosti neprekmursko govorečih in kulturno odmaknjenih intelektualnih centrov. Toda odnos le-teh se vseeno izboljšuje, kar bomo v zgodovinsko-jezikovni analizi izpostavili v tem prispevku.

Ključne besede: Prekmurje, prekmurski knjižni jezik, slovenski knjižni jezik, Vilko Novak, protestantska književnost

Küzmičev Nouvi zákon danes in za jutri

RAZMIŠLJANJE O POSLANSTVU EVANGELIČANSKE CERKVE OB 250 LETNICI KÜZMIČEVEGA PREVODA NOVE ZAVEZE

Cerkev je skupnost verujočih, ki so sprejeli Kristusa kot svojega Odrešenika in s tem ponotranjili njegov poziv o širjenju evangelija oziroma o pridobivanju vseh narodov za njegove učence (Mt 28, 19). Misijonska dejavnost oziroma evangelizacija je potemtakem osnovni DNK zapis občestva verujočih. Mnoge kristjane je ljubezen, ki so jo doživeli ob srečanju s Kristusom tako navdušila, da je niso mogli obdržati zase; navkljub marsikateri neprijetnosti in nevarnosti so želeli doživeto posredovati tudi drugim. Za zdrav duhovni razvoj pa je potreben dostop do Božje besede. »Zaradi tega je potrebno, da vsak človek, ne glede na to, kateri jezik govori in h kateremu narodu pripada, pozna božjo resnico, ki je v Svetem pismu zaradi človekovega zveličanja.« (Štefan Küzmič, Nouvi zákon, Predgovor: §10). Tam kjer tega predpogoja, lastnega knjižnega jezika ni bilo, so pobožni možje sporočilo evangelija prenesli iz do takrat le pogovorne oblike v pisno in s tem ustvarili novi knjižni normativ, pripadnost in narodno identiteto (Trubar, Dalmatin, Bohorič itd.). Za ljudi med Muro in Rabo je to delo opravil Štefan Küzmič s svojim prevodom Nove zaveze v prekmurščino.

Ključne besede: Misijon, Božja beseda, jezik, identiteta, Štefan Küzmič, prekmurščina

KÜZMIČEV NOUVI ZÁKON KOT NORMA IN PREDPIS PREKMURSKEGA KNJIŽNEGA JEZIKA

Števan Küzmič je bil prvi Slovenec, ki je prevedel Sveto pismo »z grcskoga na sztari szlovenszki jezik«, tj. iz originalnega jezika Nove zaveze v slovenski prekmurski knjižni jezik – pred njim smo imeli Slovenci le prevode prevodov iz nemščine in latinščine (npr. Primož Trubar, Jurij Dalmatin, Jurij Japelj). Ko je Japelj dvesto let po Dalmatinu prenavljal kranjski slovenski prevod Sve-tega pisma (1784), ni poznal trinajst let starejšega prekmurskega *Nouvega zákona* Števana Küzmiča, saj na Kranjskem niso imeli informacij o prekmur-skih Slovencih in njihovih cerkvenih besedilih. Slovenski knjižni jezik je takrat imel še dvojnični razvoj – kranjski knjižni jezik se je oblikoval v cerkvenih tiskih osrednjeslovenskih protestantskih piscev 16. stoletja (Trubar, Boho-rič, Krelj, Dalmatin), prekmurski knjižni jezik pa na enak način v besedilih vzhodnoslovenskih protestantskih piscev 18. stoletja (Temlin, Sever. Števan Küzmič), tj. kot stranski dosežek slovenskega (kranjskega in prekmurskega) reformacijskega gibanja.

Ljudi je bilo potrebno naučiti brati in pisati (abecednik), da so lahko iz učbe-nika (katekizem) spoznavali pravo krščansko vero in sami brali Sveto pismo. Tako kot Dalmatinova *Biblia* (1584) na Kranjskem je Küzmičev *Nouvi zákon* (1771) postal jezikovni vzor za generacije prekmurskih piscev, ki so v »knjigi vseh knjig« prepoznavali tudi najustreznejši jezikovni priročnik, tj. normo in predpis za prekmurski knjižni jezik na pravopisni, slovnični in stilistični ravni. Prekmurski knjižni jezik se je v *Nouvem zákonu* uveljavil kot nadnarečna iz-razna podoba goriškega in ravenskega narečja – gre za značilno glasoslovno, oblikoslovno, skladenjsko in stilistično podobo »starega slovenskega jezika«, ki se je uporabljala do sredine 19. stoletja pri prekmurskih katoliških in do konca prve svetovne vojne pri prekmurskih protestantskih piscih.

Ključne besede: Števan Küzmič, Nouvi zákon, zgodovina jezika, prekmurski knjižni jezik, norma in predpis, slovnica, pravopis

Red. prof. dr. Marko Jesenšek, Slovenska akademija znanosti in umetnosti, II. Razred za filološke in literarne vede, Novi trg 3, SI 1000 Ljubljana; Univer-za v Mariboru, Filozofska fakulteta, Oddelek za slovanske jezike in književno-sti, Koroška cesta 160, SI 2000 Maribor, marko@jesensek.si

POSODOBITEV PREKMURSKE NOVE ZAVEZE IN PSALMOV

Prispevek predstavi zamisel o jezikovni posodobitvi prekmurske Nove zaveze in Psalmov. Namen tega projekta je Prekmurcem omogočiti branje svetopisemskih besedil v svojem jeziku, tako kot je bilo že od leta 1771, naslanjajoč se na večstoletno tradicijo slovstva v prekmurskem jeziku. Ciljna publika so načelno vsi Prekmurci, še posebej pa kristjani vseh veroizpovedi. Novo besedilo naj bi bilo primerno tako za bogoslužno rabo kakor za osebno branje in molitev. Prispevek pregleda začetne korake projekta in predstavi njegove glavne cilje, pričakovano jezikovno raven novega besedila in načrtovano uporabnost revidiranega besedila. V nadaljevanju predstavi splošne smernice dela in nekaj podrobnejših opredelitev postopka revizije. Obravnava tudi ključno vprašanje standardizacije sodobnega prekmurskega knjižnega jezika kot nujnega predhodnega koraka za revizijo obsežnega korpusa svetopisemskih besedil.

Ključne besede: svetopisemski prevod, revizija, posodobitev, standardizacija jezika

POMENSKI ODMIKI PRI POSODABLJANJU KÜZMIČEVE NOVE ZAVEZE Z OZIROM NA OBA IZVIRNIKA

Naloga eksegetskega pregledovalca posodobljenega besedila, je opozarjati na mesta, kjer kaže, da je revidirano besedilo zavzelo drugačno interpretacijo od Küzmičevega »izvirnika« iz leta 1771, ali pa se je oddaljilo od grškega izvirnika. Na takšnih mestih se skuša jezikovnemu posodobljevalcu podati čim bolj izčrpno razlago grškega besedila in njegove prevodne možnosti in omejitve. Poznavanje le-teh hkrati pripomore tudi pri ugotavljanju nameravanega pomena, ki ga je hotel izraziti originalni prevod, saj smo pri tovrstnem delu na nekaterih mestih glede tega v dilemi. Opredelitev pomenov obeh izvirnikov naj bi posodobljevalca usmerjala pri iskanju kar najbolj zveste prevodne rešitve. Ker je originalni prevod formalno ekvivalenten in sledi načelu »beseda za besedo« gre največkrat za iskanje modernih ustreznice, ki so v največji pomenski prekrivnosti z originalnimi besedami. Pri grščini se tako podaja morfološka in včasih etimološka razlaga besed, navaja prevodne razsežnosti večpomenk in razlaga, kako naj bi na prevodno rešitev vplivali skladenjski, teološki in zgodovinski kontekst. Pozornost je potrebna tudi pri morebitnih nepotrebnih stilističnih odvzemanjih ali dodajanjih besed, ki bi spreminjale pomen, na ohranitev poudarkov, kot jih je razbrati iz besednega reda originalnega prevoda in pri glagolih za ohranitev dovršnega ali nedovršnega vida, glede česar je bil Küzmič natančen. Cilj je ohraniti tudi pomensko razsežnost, ki se skriva v ambivalentnosti skladenjskih struktur, ki je prisotna tako v Küzmičevem kot v grškem izvirniku. Obenem je neizogibno spremljanje in poročanje o prevodnih rešitvah v ostalih slovenskih prevodih (TRB, DAL, CHR, EKU, SJV in SSP).

Ključne besede: posodabljanje izvirnika, pomenski odmik, prevodne možnosti, besedna analiza, formalna ekvivalenca

AKTUALNOST IN ŽIVOST NOUVEGA ZÁKONA PO 250 LETIH

Šestinpetdeset let po prvem tisku v prekmurskem jeziku (Mali katekizem, Franc Temlin, 1715), je nad Slovensko krajino zasvetila svetloba v posebnem sijaju, ki je naznanila izid Knjige vseh knjig, s katero je bila prekmurskemu jeziku postavljena norma. Izšel je Nouvi zákon oziroma Nova zaveza Svetega pisma v starem slovenskem jeziku, kot je to zapisal avtor prevoda Štefan Kůzmič, ki je delo prevedel iz grškega jezika. Po prvem tisku je bilo delo še štirikrat ponatisnjeno, kar dokazuje, da je bila knjiga aktualna, potrebna in v uporabi. To potrjujejo tudi vizitacije evangeličanskih cerkvenih občin v 19. stoletju. V letu 1999 so izšle še faksimile. Kakor je Kuzmič kot poznavalec tedanjih osrednjeslovenskih in tudi tujih tiskov hitro ugotovil, da prekmurskim Slovincem ta dela ne bodo razumljiva, saj ima jezik prekmurskih Slovencev od drugih jezikov dosti tujega in obenem lastnega, je v duhu Martina Luthra, da mora vsak brati Sveto pismo v svojem domačem jeziku, naredil ta prepotreben korak. Da bo ta Knjiga vseh knjig razumljiva za branje in utrjevanje vere in duha tudi v sodobnem času, je potrebno, kakor piše že Kuzmič, takšnemu (tj. sodobnemu) človeku (ponovno) stopiti nasproti. Tako je začela nastajati posodobitev prekmurske Nove zaveze in Psalmov, da dosežki preteklega časa ne ostanejo sami in v pozabi, da beremo ta »čudež« iz 18. stoletja v posodobljeni obliki še v današnjem času in ga bodo brali tudi za nami.

Ključne besede: Nouvi zákon, aktualnost, živost, posodobitev

Nouvi zákon Štefana Küzmiča

Nouvi zákon je prevod Svetega pisma Nove zaveze iz grškega izvirnika ter predstavlja najpomembnejše in hkrati tudi temeljno delo prekmurskega protestantskega slovstva. Izšlo je leta 1771 v obsegu 854 strani pod naslovom: NOUVI / ZAKON / ALI / TESTAMENTOM / GOSZPODNA NASEGA / JEZUSA KRISZTUSA / ZDAJ OPRVICS / Z GRCSKOGA NA SZTARI / SZLOVEN-SZKI JEZIK OBRNYENI / PO / STEVAN KÜZMICS SURDANSZKOM / F / V HALLI SAXONSKOJ MDCCLXXI.

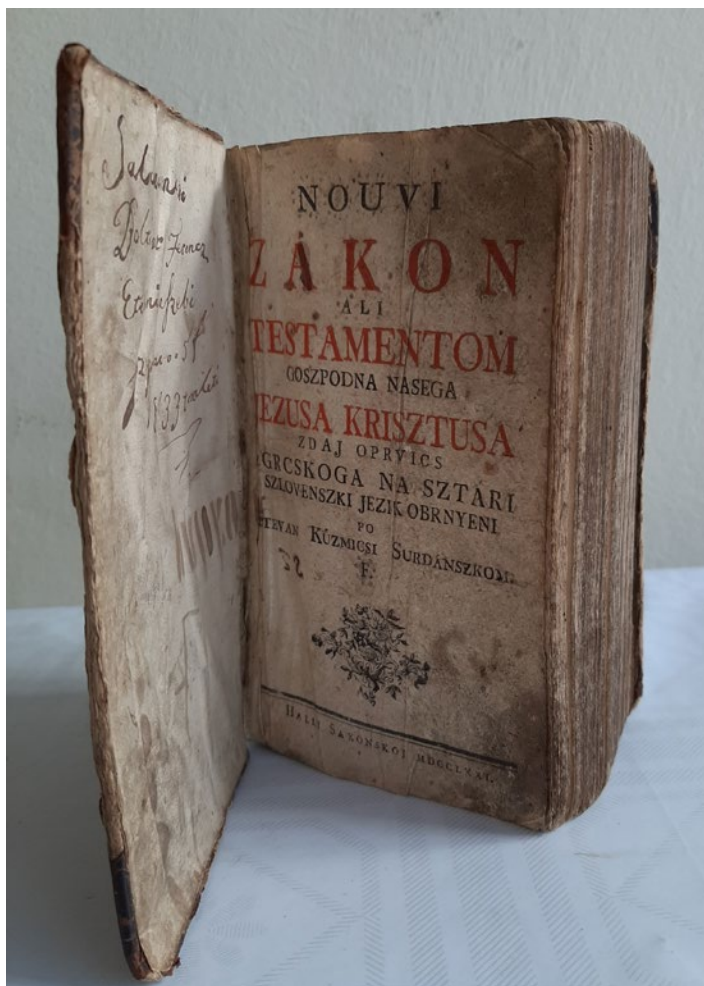
Pripravil ga je Štefan Küzmič (1723, Strukovci – 1779, Šurd), evangeličanski duhovnik v Šurdu, kjer je služboval med leti 1755 in 1779. S prevodom Nove zaveze Svetega pisma je pripravil svoje najobširnejše in najobsežnejše delo, prekmurski slovstveni in knjižni produkciji pa položil najmočnejši in najčvrstejši temelj. Postavil je namreč normo in predpis prekmurskemu knjižnemu jeziku.

Po letu 1771 je delo doživelo še štiri ponatise (1817 v Bratislavi, 1848 v Köszegu, 1883 na Dunaju, 1928 v Beogradu), faksimile pa še 1999 v Ljubljani), vendar vsakič brez predgovora, katerega vsebuje le prva izdaja. Izdajam iz let 1848, 1883 in 1928 so dodane še Knige 'zoltárske / szlovensene po Terplán Sándori.

Predgovor na 14 straneh je v slovenskem knjižnem jeziku pripravil Mihael Kuzmič leta 1981 in s tem to knjigo posvetil 200-letnici Tolerančnega patenta (1781). V treh jezikih (slovenskem, madžarskem in angleškem) je bil Predgovor izdan še leta 2008 (ur. Franc Kuzmič). Prav tam je tudi zapis, da »tež naši Vogrski Slovenov jezik od vsej drugi dosta tühoga i sebi lastivnoga má«, s čimer se tudi najizraziteje ponazori, zakaj jim niso bile umljive knjige Trubarja, Dalmatina in drugih osrednjih slovenskih piscev.

Do danes se je ohranilo le malo izvodov Nouvega zákona, kakor je za posamezne izdaje razvidno iz vzajemnega katalogizacijskega sistema COBISS.SI, zagotovo pa so posamezni primerki še v zasebnih zbirkah.

Nouvi zákon ali Testamentom goszpodna nasega Jezusa Krisztusa. V Halli Saxonskoj: [s. n.], 1771

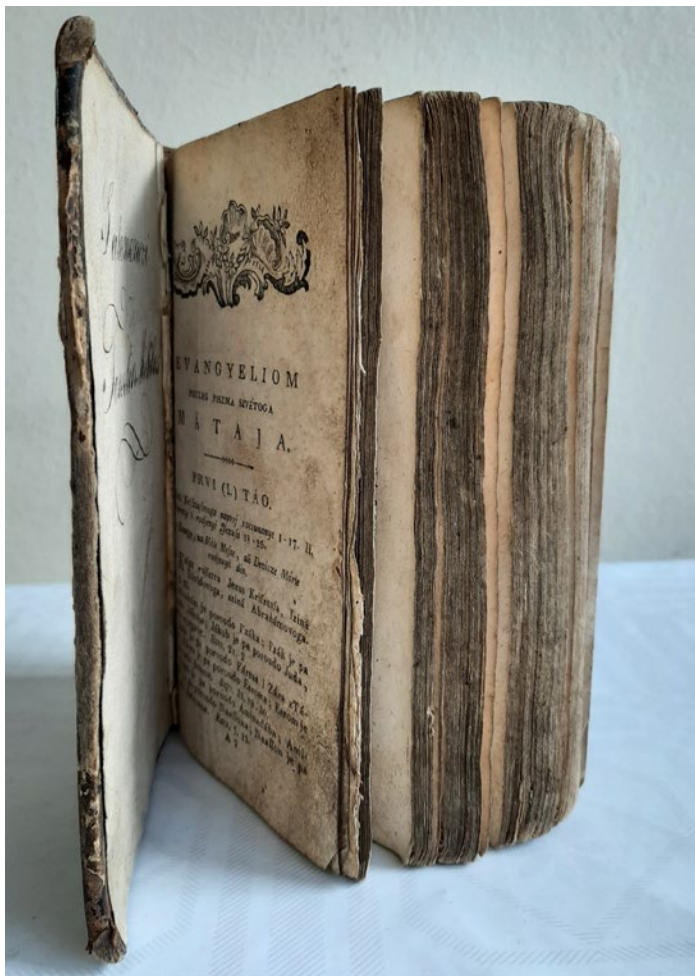

Vir: Evangeličanska cerkvena občina Murska Sobota

Imajo:

- Narodna in univerzitetna knjižnica, 3 izv.
- Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota, 2. izv.
- Univerzitetna knjižnica Maribor, 2 izv.

Nouvi zákon ali Testamentom goszpodna nasega Jezusa Krisztusa. Vu Posoni:
stámpani z píszkmi Belnajevoj Jerbasini, 1817

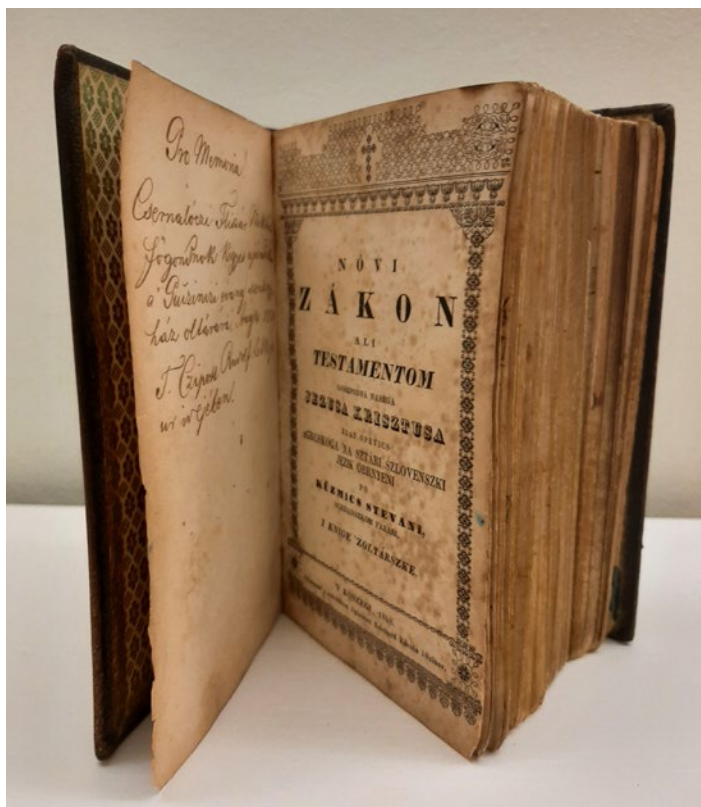

Vir: Evangeličanska cerkvena občina Murska Sobota

Imajo:

- Narodna in univerzitetna knjižnica, 1 izv.
- Osrednja knjižnica Celje, 1 izv.
- Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota, 5. izv.
- Univerzitetna knjižnica Maribor, 1 izv.

Nôvi zákon ali Testamentom Goszpodna nasega Jezusa Krisztusa. V Kőszegi: stampane z sztroskom i píszkmi Reichard Károla i Szinov, 1848

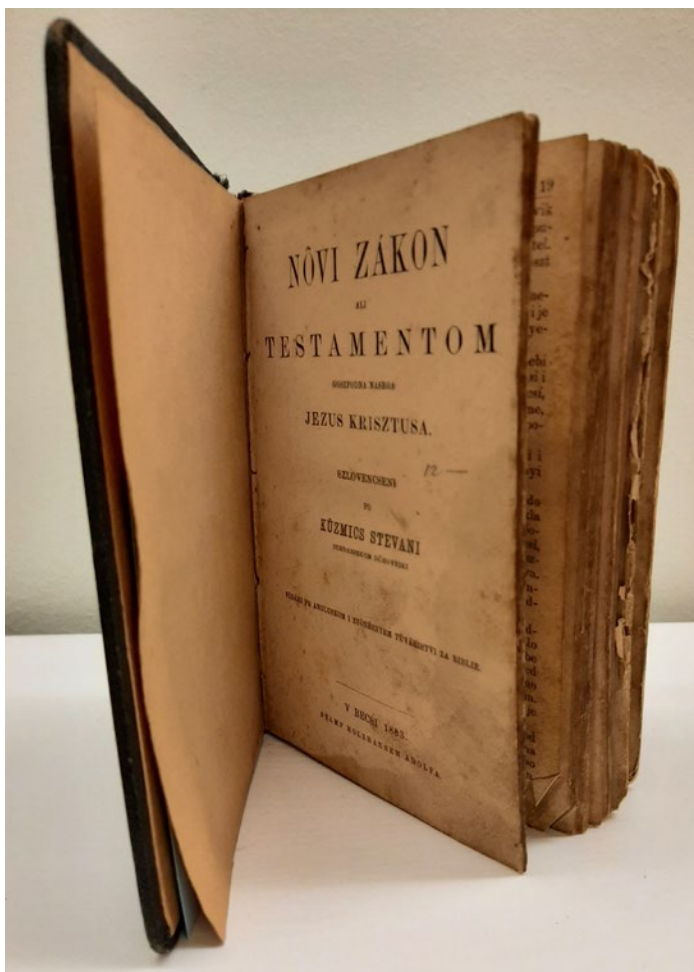

Vir: Evangeličanska cerkvena občina Murska Sobota

Imajo:

- Knjižnica Ivana Potrča Ptuj, 1 izv.
- Lavričeva knjižnica Ajdovščina, 1 izv.
- Mestna knjižnica Ljubljana, 1 izv.
- Narodna in univerzitetna knjižnica, 4 izv.
- Narodni muzej Slovenije, Ljubljana, 1 izv.
- Osrednja knjižnica Celje, 1 izv.
- Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota, 4. izv.
- Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 1 izv.
- Teološka fakulteta Maribor, 1 izv.
- Univerzitetna knjižnica Maribor, 2 izv.
- Zasebne zbirke – knjižnice, 1 izv.

**Nôvi zákon ali Testamentom Goszpodna nasega Jezus Krisztusa. V Becsi:
Vödáni po angluskom i zvönésnyem tüvâristvi za Biblie, 1883**

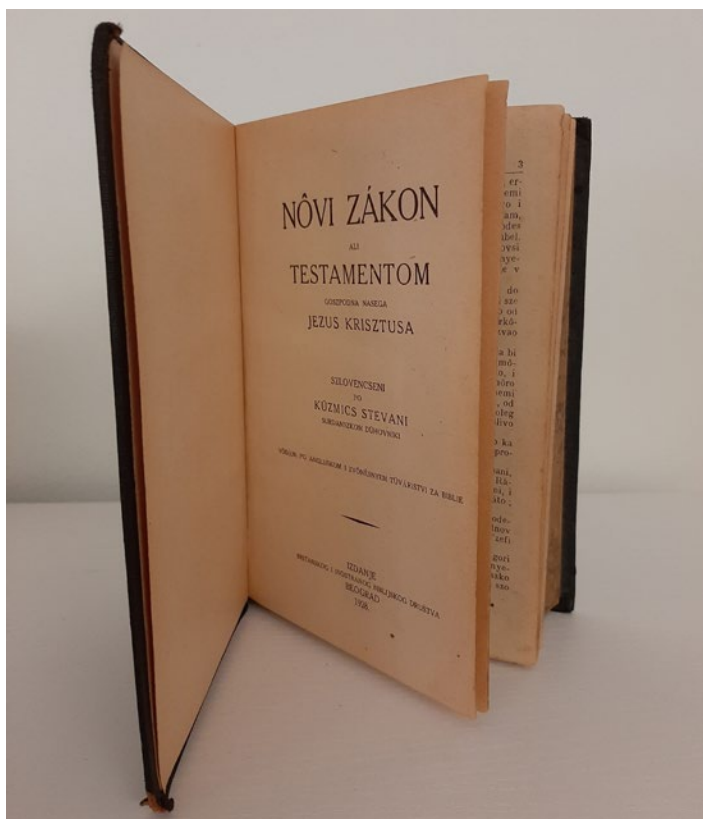

Vir: Evangeličanska cerkvena občina Murska Sobota

Imajo:

- Narodna in univerzitetna knjižnica, 3 izv.
- Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota, 5. izv.
- Univerzitetna knjižnica Maribor, 3 izv.

Nôvi zákon ali Testamentom Goszpodna nasega Jezus Krisztusa. Beograd:
Vödáni po angluskom i zvönésnyem tûváristvi za Biblie = Izdanje Britanskog
i inostranog biblijskog društva, 1928

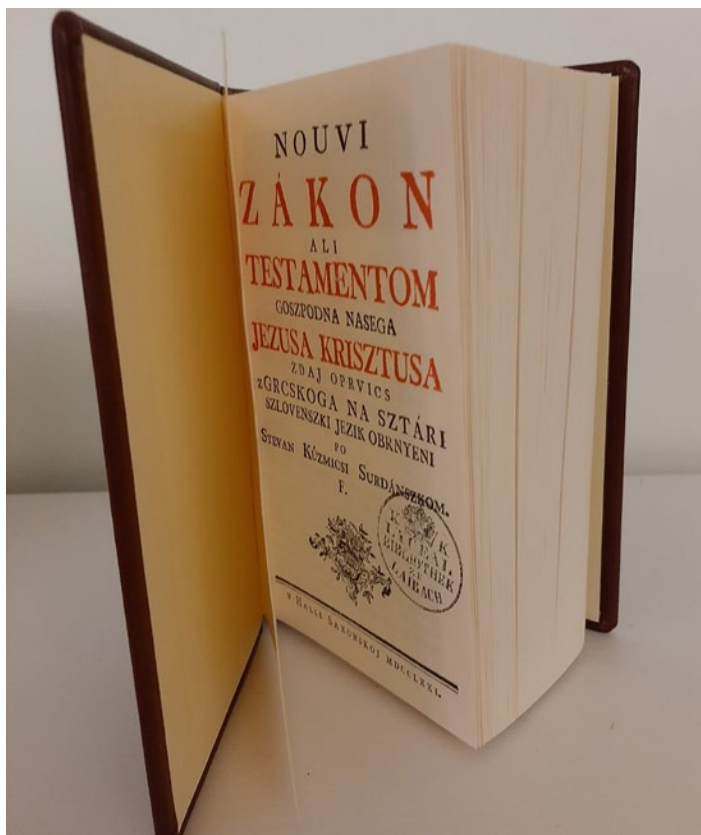

Vir: Evangeličanska cerkvena občina Murska Sobota

Imajo:

- Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto, 1 izv.
- Narodna in univerzitetna knjižnica, 2 izv.
- Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota, 5. izv.
- Univerzitetna knjižnica Maribor, 2 izv.
- Zasebne zbirke – knjižnice, 1 izv.
- Zavod sv. Stanislava Ljubljana, 1 izv.

Nouvi zákon ali Testamentom goszpodna nasega Jezusa Krisztusa. Ljubljana: Svetopisemska družba Slovenije: Slovensko protestantsko društvo, 1999

Vir: Evangeličanska cerkvena občina Murska Sobota

Imajo:

- Filozofska fakulteta, Osrednja humanistična knjižnica Ljubljana, 1 izv.
- Goriška knjižnica Franceta Bevkav, 1 izv.
- Knjižnica – Kulturni center Lendava, 1 izv.
- Knjižnica Domžale, 1 izv.
- Knjižnica Ivana Potrča Ptuj, 1 izv.
- Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka, 1 izv.
- Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto, 2 izv.
- Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem, 1 izv.
- Lavričeva knjižnica Ajdovščina, 1 izv.

- Mestna knjižnica Kranj, 1 izv.
- Mestna knjižnica Ljubljana, 1 izv.
- Narodna in študijska knjižnica Trst, 1 izv.
- Narodna in univerzitetna knjižnica, 4 izv.
- Osrednja knjižnica Celje, 1 izv.
- Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper, 1 izv.
- Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota, 4 izv.
- Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2 izv.
- Slovenska študijska knjižnica Celovec, 1 izv.
- Slovenski šolski muzej, 1 izv.
- Teološka fakulteta Ljubljana, 1 izv.
- Teološka knjižnica Maribor, 1 izv.
- Univerzitetna knjižnica Maribor, 1 izv.
- Zasebne zbirke – knjižnice, 2 izv.
- Zavod sv. Stanislava Ljubljana, 2 izv.

BELEŽKE

[illegible]

ZDAJ OPRVICS
zGRCSKOGA NA SZTÁRI
SZLOVENSZKI JEZIK OBRNYENI
PO
STEVAN KŰZMICSI SURDÁNSZKOM.
F.

